

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cp.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 5 Februarie 1905.

Numărul 5.

Invitare de abonament.

Rugăm pe On. abonații, cari sunt încă în restanță cu abonamintele de pe anii trecuți, să binevoiască a le trimite fără amânare, pentru ca foia să-și poată plăti datoriile sale.

Tot odată îi rugăm pe toți să binevoiască a-și renouă abonamintele pe anul 1905 cu prețurile de

12 Cor. pe anul întreg

6 „ pe o jumătate de an

3 „ pe un pătrar de an.

Administrațiunea.

QUID NUNC?

Ca trăsnetul au căzut asupra monarhiei rezultatul alegerilor dietale de-acum. Nu numai că partidul liberal a fost total zdrobit rămânând în minoritate disparentă față de opoziție, dar cu căderea lui a ajuns în crasă și pactul ungaro-austriac din 67 și un nriaș s'a făcut către uniunea personală.

Astăzi stăm în fața la două posibilități. Sau că partidele ce stau pe baza dualismului — cea liberală, populară, dizidenții și să zicem cei afara de partid — vor incheia un compromis sprijinind astfel un guvern ce va continua politica de până acuma, sau că ajung 48-iștii la putere sprijiniți de asemenea de celelalte fracțiuni opoziționale și atunci dualismul trece ca un eveniment istoric, ce a împins și el monarhia aceasta artificială 37 de ani înainte.

Ori-care partid însă va ajunge la putere una este sigur, că fără învoirea independiștilor nimic nu să va mai putea face. Și dacă s'ar mai presupune, că în urma intervenirii chiar a împăratului-rege s'ar putea coaduna toate partidele 67-iste — pe lângă mari concesiuni să înțelege — coalițiunea aceasta, care și așa ar fi tare artificială față de grupul acela compact, să zicem fanatic, al Kossuthiștilor, ar fi incapabilă de muncă.

Ori-care partidă va ajunge deci la putere una e sigur, că ideile Kossuthiștilor sunt aproape de realizare și că poate nu e departe țara de momentul acela, când dieta va primi proiectele despre independența vamală, despre separarea armatei și finanțelor și atunci am ajuns în uniunea personală — monarhia austro-ungară fuit. Restează ca la toate acestea ce va zice monarhul. Învoiasă-va oare, că acum după mai mult de o jumătate de secol de domnie, să apună monarhia Lui, una dintre cele mai vechi și mai puternice monarhii, ca astfel divizată în două să se conzume repede în certele multor naționalități și dincolo și dincoace, sau își va adresa cuvântul sau împărătesc iarăși „Cătră popoarele mele”, cum a făcut de atâtea ori, când pericolele amenințau temelile monarhiei și a casei de Habsburg. Căci alegerile de-acum a adus în fața Monarhului unele evenimente analoage celor din 1848 și Curtea a ajuns în dilemă de a ceda Kossuthiștilor sau tot, nu degetul, dar mână din rădăcina, sau a denegă tot și atunci istoria să repetește.

Nu ne mirăm deci de loc, că la Curte rezultatul alegerilor din Ungaria a produs cea mai perfectă consternare. N'a fost nime pregătit la acea, că un așa partid puternic, ca cel liberal, să suferă așa o înfrângere crâncenă la alegeri și cu atât mai puțin a fost pregătită la așa ceva Curtea, unde credeau, ca prin multele concesiuni naționale, ce li-s'au făcut ungarilor în anii din urmă partidul liberal atâtea s'a întărit și în fața alegătorilor 48-iști, de și-a asigurat domnia pe decenii înainte.

Nu scrutăm cauzele, cari au adus pactul din 67 în crasă, constatăm numai, că evenimentele ce să deslănțuesc acum în Ungaria pentru noi românii sunt de cea mai mare însemnătate. Numai bucura ne putem că a fost zdrobit partidul liberal, care în politica de naționalități a fost totdeauna atât de agresiv, arogant increzut de a

făcut imposibilă ori-ce activitate și ori-ce manifestare de politică românească. Cu toate că manelucii să înrolau tot de pe teritoriul locuit de naționalități și mulți dintre deputații liberali însși au fost sârbi, slovaci și români, sistemul lui Tisza i-a știut aduce până acolo ca să aplaudeze chiar la erupțiunile lui în contra noastră „Că trebuie zdrobite naționalitățile”. Cu corupția și așa zisa presiune oficială aducea alegătorii naționalităților ca pe vite, ca să-și dea votul candidatului guvernamental, ca astfel asigurându-și majoritatea în dietă și domnia în țară să ne poată pune în grumazi legi absurde și imposibile după cum a fost și proiectul cel din urmă a lui Berzeviczy. Am scăpat de mâna de fier a unui partid atotputernic, care lucra prin organele lui administrative fără rușine și dacă acum este și în cei mai mici de inimă ai noștri numai un pic de dragoste de neam, își vor putea acum întoarce ochii lor fără frică către poporul și cauza românească din această țară.

Dar trebuie să ne bucurăm și de aceea, că prin căderea partidului liberal a căzut mai târziu sau mai curând și dualismul lui Beust, o învoială păcătoasă din temelie, care prin ajutor imprumutat a extradat naționalitățile dincolo de Laita pe mâinile germanilor și dincoace pe a maghiarilor.

Să va convinge acum și Maiestatea Sa, că ori-ce formă de constituție, care n'are rădăcini în popor nu va fi trainică nici când. Și dacă iarăși s'ar afla un Beust, care să-l sfătuiască, ca cu desconsiderarea noastră, ba în contra noastră a naționalităților, cari formăm majoritatea populațiunii din această țară să se inaugureze un sistem de guvernament va trece și acela în desuetudine mai curând decât își închipea cineva.

Deputații români, cari au fost aleși cu program național, și cari prezintă azi cauza română în dietă, fie ori-care partid incredințat cu guvernarea țării prin tactică și politică

înțeleaptă să știe profită de situația de astăzi. Nu numai cei cu program național, dar și ceilalți deputați români, cari au reușit la alegeri cu program liberal chiar și atunci, când tot liberalii ar fi incredințați cu formarea guvernului, sunt datori, să părăsască acel partid și să intre în serviciul cauzei române cu toată dragostea și cu toată priceperea lor, căci numărul deputaților români e destul de mare aci, ca să nu putem fi desconsiderați ca până acuma.

Și pot fi asigurați acești deputați români, că în aceea ce fac în numele și spre binele nostru vor avea de-acum încolo de sprijin pe întreg poporul român din această țară.

Iară de cumva să contemplează o radicală și altă constelație politică — despre care deocamdată nu putem vorbi, atunci e rândul tuturor conducătorilor noștri, ca să informeze Curtea despre programul și dorințele noastre.

Ierarhia Românilor și istoriografi neuniți. — Scrierile istorice ale păr. canonic Bunea bazate pe studii serioase și cercetări temeinice, au răsturnat multe din „anecdotele” infalibile pe cari se ridicase falnică vechia mitropolie ortodoxă din Ardeal și Ungaria. Rezultatele acestea științifice, în loc să fie primite cu bucurie de toți, cei-ce doresc lumina și adevărul, au ridicat o furtună de patimi și supărări.

FEUILLETON.

Serbările din Roma.

Au trecut 50 de ani de când Piu al IX. părintele creștinătății, pontiful nemuritor, a promulgat în mod solemn dogma despre imaculata concepțiune a Preacuratei Fecioare Maria, dogmă ce formează una dintre cele mai frumoase cununi pe capul mamei noastre, reginei noastre cerești. Un astfel de moment însemnat, solemn, nu putea trece fără de-a deșteptă entuziasmul general a tuturor creștinilor, a tuturor fiilor Preacuratei, fără de-a deșteptă dorința vie, ca dansul să fie celebrat cu solemnitatea recerută și cu o pompă deosebită.

Deci Leo al XIII. deja, papa rozariului, urmând dorinței acesteia universale, decretă, ca cu ocaziunea aceasta să se facă serbări cât de solene, folosindu-se de toate mijloacele ce stau la dispoziție, ca ele să fie grandioase, înălțătoare, să aibă reușită deamă. — Dară marele Papă muri nevăzându-și visul cu ochii: și astfel executarea planului fu rezervată gloriosului domnitor actual Piu al X. — Aievea primul act al Pontificatului său fu a întări comisiunea Cardinalilor, căreia i-a fost incredințată aranjarea festivităților, la olaltă cu comitetul executiv, compus din bărbați ilustrii mireni în mare parte, și subordonat sus amintitei comisii. Muncii, activității dezvoltate de aceste done corporațiuni avem să mulțămim inaugurarea solemnă și reușita splendidă a festivităților iubilare celebrate în Roma,

Di. T. V. Păcățianu, poate în calitate de redactor a „Telegrafului”, s'a simțit chemat să lovească întâiu în păr. Bunea cu scrierea sa „Istoriografi vechi, istoriografi noi.” Cei-ce cunosc scrierea aceasta ori cel puțin răspunsul dat ei prin „Ierarhia Românilor”, nu pot decât să compătimizească pe dl. Păcățianu, care s'a făcut de răs cu „studiul critic”, — cum își numește cartea sa, — Dsa a crezut să vede, că istoria să poate scrie cu aceeași ușurință, cu care scrie un slab prim-articol.

La replica aceasta dl. Păcățianu n'a răspuns nimic, a tăcut molcom. Acum de anul nou un soi de „Ion dela Buceci”, ca se facă „Telegraful” mai simpatic, a început o serie de articoli meniți să sdrobească aseratele dovedite ale dlui Bunea. Că ce valoare istorică literară au articolii aceștia, ni-o spun următoarele șire ce le reproducem din „Sămănătorul” dela 16 Ian. v. Auctoritatea dlui prof. N. Jorga, care subscris apretierea aceasta, ne dispensază de ori-ce comentari mai departe.

„Foaia Mitropoliei din Sibiu, „Telegraful Român”, face o greșală și o nedreptate, vădite amândouă, începând a tipări ca prim articol o lungă tândăleală, și pătimașă și naivă, cu privire la începuturile Mitropoliei Românilor din Ardeal. Pentru ori-cine decât pentru orbi și pentru cei-ce nu vor să vadă, pentru cei-ce nu pot și pentru cei-ce nu vor să înțeleagă, s'a dovedit că această Mitropolie a fost întemeiată ca așezământ și ca biserică de Mihaiu Viteazul. Articolul din „Telegraful” prinde să fie o combatere a acestei păreri: el începe pentru aceasta dela Sf. Ștefan regele Ungariei și dela tatăl Sf. Ștefan și dela mama Sf. Ștefan. Ar putea să înceapă tot așa de bine și dela Sf. Petru și dela Adam. Pentru „adversari”

a căror stăruință e așa de puțin unită cu alte însușiri, eu nu pot avea nici un răspuns. Cred că din partea sa păr. Bunea, competența istoriograf ardelean, căruia i-se face procesul în acelaș timp cu procesul meu, n'are timp de pierdut pentru a respinge aceste elucubrării senilo-copitărăști și masivo-vehemente. Scrieri cari cuprind ridiculul în sine n'au nevoie să fie combătute. Și cetitorii foii din Sibiu — nu numai cei tineri dintre dâșii — pot ride și fără explicațiile noastre.”

Pentru domni dela „Közérdek”.

Semioficiosul comitatului nostru dedică față primă a numărului din 29 Ian. exclusiv alegerilor. În articolul de fond spune cu multă mândrie oficioasă, că în cele 7 cercuri electorale au eșit tot deputați liberali. Singur Budapesta, capitala țării s'ar putea asemăna în privința mameluciei cu nobilul comitat al Albei-inferioare. — Și mai este și entrefiletul cu titlul „A Maniu-párt. hbstettei”, năsdra-văniile partidei lui Maniu. — Spune adevă, că părintele Maior dela Șorostin ar fi mers însoțit de 5—6 la casa părintelui Dancu din Țapu, că i-ar fi făcut silă să meargă la Vint, și să voteze pentru Maniu. Tot astfel ar fi neliniștit și pe alți alegători din vestitul Țapu intimidând chiar și pe votanții măriei sale Dlui Szócs Pál.

Auzi acolo! Partida lui Maniu terorizază. — Și aceasta o spune chiar semioficiosul „Közérdek”, fără să roșască. La drept vorbin' ti credeam pe colegii dela Aiud mai cu lini. Dar notița din vorbă ti dovedește de contrariu. S'au, ce cred Dlor când debitează astfel de știri! Vreau doar să imbete lumea, că stăpânirea în comitatul

cari au stors admirația lumii întregi și resunet aflat-au în toate colțurile.

Scopul ne este să prezentăm cetitorilor Unirii o icoană cât de fidelă a acelora, ca astfel să se entuziasmeze și ei și să se aprindă față de Preacurata de o iubire tot mai mare, față de dânsa, pe care o fericesc toate neamurile.

Vom începe cu actul cel mai însemnat a serbărilor și anume cu liturgia papală ținută în sf. Petru în 9 Decemvrie 1904. — Timpul pentru începerea s. slujbe s'a stabilit la 9 oare dimineața, dar cum să întâmplă de comun la astfel de ocaziuni extraordinare, deja des de dimineață începe piața și scările ce conduc în basilică a să umplea de lume multă, ce din toate părțile lumii a alergat în centrul lumii creștine, ca să iee parte la un non triumf a Preacuratei. Cu cât timpul înaintează mai mult, cu atâta îmbulzala devine mai mare: aducând tramvairile și trăsurile ce vin și trec cu ințala fulgerului noue și noue grupuri de oameni, străini și pelegriini, dornici de a asista la serbare. La oarele 8 să deschide biserică și toată mulțimea aceea nenumărată de popor la vre-o 40.000 să revarsă ca un pivoi în internul vast al bisericii. Cât ce intrau în măestrosul templu, cu toții is răpiți de frumosul, mărețul spectacol, ce să desfășură înaintea ochilor în colori de tot vii, și care li orbește cu splendoarea-i neobicinuită. Nu ne putem reține, ca să nu prezentăm și cetitorilor câteva trăsături din acest tablou. Întreg vastul templu, cu imensele-i încăperi e inundat de-o mare de lumină, ce o răspândesc miile de lămpi electrice aplicate pretutindeni pe colonne, pe boltituri și cari cu razele lor aurii dau tuturor obiectelor un aspect feeric. Omul

să simte parcă transportat într'o altă lume: în Ierusalimul cereșc, cetatea eternă a cărei străzi ni-s prezentate de S. Ioan ca iluminate de lumină vecinică. Toate colunțele și pilastur crnate în damasc, tapete scumpe cu ogbii de aur. Altarul papal așa zis „dei Confessione” te încântă prin frumuseța artistică, prin colorile vii și întregul armonic adânc impresionează pe ori și cine. Frumos de tot și elegant e și tronul papal, care în fundul bisericii unde e scaunul sf. Petru, maestros să înalță în mijlocul unui pavilion admirabil ornat cu covoare scumpe, cu stofe din mătasa cea mai fină. Dar ceace atrage privirile tuturor mai tare, ceace stoarce admirație generală și face ca toți să erumpă în strigăte și exclamări de bucurie, semne evidente a unei însuflețiri, entuziasm religios de tot mare, e icoana Preacuratei din fundul bazilicii, care într'adevăr e de o frumuseță neîntrecută și de o rară valoare artistică. Nu e nime, care să cante la dânsa și să nu fie mișcat până în adâncul sufletului de acele trăsături frumoase, elegante pe cari pictorii cu atâta artă și dibăcie și așa de bine și vin ni le-a putut prezenta. Potențază farmecul apoi și globurile elegante electrice aplicate în jurul icoanei cari s'ar părea că o îmbracă cu razele lor vioi în haină scumpă țesută tot din fire de aur strălucitor. Cu adevărat că și aci iasă la iveală înțelepciunea bisericii, care de lucrurile senzibile să folosește, ca să ne conducă, să ne înalțe mîntea la lucrurile supra senzibile, spirituali, chemând spre acest scop într'ajutor tot ce e mai frumos atât natura cât și arta. — Și atâta destul! să reluăm acum iarăși firul principal a relațiunii.

Albei-inferioare a lăsat alegerile libere; vreau Dlor să ne față să credem, că terorismul l'a făcut partida lui Maniu?

Vă înșelați Dlor! vă știm noi tot pasu înzădar cercati să vă spălați cu partida lui Maniu. Cine e nebun să creadă? — Doar noi bine știm terorismul notarilor dela Cenade, Broșteni și celealalte cercuri; doar am văzut cu ochii hărțile cu cari notarii dvoastră cumpărau sufletele alegătorilor.

Doar știu și copiii, că pe partea Dvoastre au fost jendarmii și miliția, doar solgăbirăii dvoastre ni-au luat alegătorii din trăsuri și din tren și i-au dus cu forța în tabăra mamelucă; doar unul din solgăbirăii Dvoastre l'au dus pe un biet român din pat la Vinț că să-și dea sufletul fără lumină spre rușinea veacului.

Dar ce să vă mai spunem! Să vă spunem, că Dl Szöcs a luat însuși rolul de „striczi“ rupând de pe păreții caselor din Vinț, placatele și steagul Drului Maniu, sau că a stat în ziua alegerii între alegători și și-a ridicat băta asupra unui cortez de alui Maniu și asupra unui preot. — Unde-i terorismul Dlor! Dar, ce să cercăm noi să vă capacităm. Poate hu ne credeți. — Drept închiere cităm cuvintele introductive a scrișorii deschise ce-o adresează contele Bethlen Bálint Dlui vice-comite Szász Joska:

„Engyedje meg, hogy a legsötétebb Afrikából, vagy ha úgy tetszik a legzsarnokabb szibériából, Alsó-Fehérmegyéből etc. per-mite-mi, ca din partea cea mai întunecoasă a Africei sau mai bine din Siberia cea mai tirănească din comitatul Albei-inferioare— etc.

Iată cum vă prezintă un om de-a Dvoastră! Și acum ce să zicem noi?

Rezultatul alegerilor. Până Joi dim era cunoscut rezultatul alegerilor din 413 cercuri. Gruparea după partide e urmă-

toarea: independenți 164 poporali 23 banfiști 13 afară de partid 10 disidenți 24 naționaliști români 7. sârbi 1. slovaci 1. sași 13. liberali 138. sau față cu 151 deputați guvernamentali sunt 243 opoziționali. Cinci deputați sunt aleși în două locuri și în 14 locuri se vor face alegeri nouă.

Deputații români naționaliști sunt următorii:

Vasilie Dămian, Baia-de-Criș.

Dr. Teodor Mihali, Ileanda.

Dr. Aurel Novac, Sasca

Dr. Aurel Vlad, Orăștie.

Dr. Ștefan C. Pop, Șiria.

Dr. Ioan Suciu, Boroșineu.

Dr. Nic. Comșa, Cristian.

La Chișineu și la Cehul Silvaniei va fi balotaj. În locul prim e Rusu-Șirianul în al doilea George Pop de Băsești.

Afară de acestia au mai fost aleși ca deputați cu program liberal următorii români:

Pachomiu Avramescu, Bocșa,

Ioan Butean, Beiuș,

Dem. Dragonescu, Recaș,

Petru Mihályi, Șugatag,

Dr. Nic. Șerban, Arpaș.

George Serb, Zorlenț,

George Szombati, Iosășel.

Noi suntem destul de mângăiați cu acest rezultat deși toate s'au făcut în grabă și pe nepregătite. „Alkotmány“ umflată în pene pentru cei 23 deputați ai săi ne privește de sus, deși această sumă a ajuns'o de abia acum la a treia alegere și deși la început n'a avut decât un singur deputat.

REVISTE.

Afaceri interne. Rezultatul ne-așteptat al alegerilor dietale amenință cu nimicire nu numai actualul guvern,

fără întreg partidul liberal. Cât ce s'a cunoscut din parte oficioasă biruința Kossutistilor, s'a ținut conziliu de ministri, în care s'a hotărât demisiunea guvernului. Tisza a adus la cunoștința domnitorului hotărîrea conziliului de ministri și Maiestatea Sa a acceptat dimisia.

Ziua următoare o conferență interesantă și îndelungată s'a ținut între Andrassy, Szél și Kossuth. Cel dintâiu care face parte dintre disidenții partidei liberale să zice, că ar fi fost recomandat de Tisza ca următor al său. De altcum ziarele scriu de un guvern de coaliție format din toate partidele, chiar și dintre Kossuthiști. Guvernul acesta își va formulă de astfel pretenșiunile sale față de Coroană, în cât să iese și mai mult la iveală importanța națiunii magiare. Ca o concluziune necesară pretenșiunile acestea vor duce la ruperea dualismului și la inaugurarea uniunii personale.

Dacă nu va succede compunerea unui guvern de coaliție cu Kossuthiștii, ceace de altcum va fi greu să se facă, poate să se disolve din nou parlamentul și să se escrie alegeri noue.

Pentru deslegarea crizei se anunță că Maiestatea Sa va veni la Pesta însoțit de arhiducele Franz Ferdinand, de care să spune, că favorisază pe poporali contra celoralte partide.

Rusia. Turburările din Petersburg pare a se mai fi liniștit puțin, valurile lor se simt în celealalte orașe și mai ales în Verșovla unde sângele muncitorilor curge și temnițele sunt pline. Crudelitatea, pe care guvernul

La oarele 9 Sfinția Sa pontificele Papa Piu X, intră de toți dorit, în biserică și însoțit de suita sa de cardinali arhiepiscopi, episcopi și abăți în număr extraordinar. Intre aplauzele și emoțiunea multumii, și numai decât să și începe s. liturgie cu asiatința Sfinției Sale. Ar fi prea lung a descrie tot decursul și pompa externă, frumșea, solemnitatea riturilor. Ce să destășură înaintea ochilor, deci ne vom murgini a releva punctele mai frumoase și mai importante a aciora. Chiar la începutul liturgiei e de notat actul de obedință, de supunere ce-l prestează pe rând Cardinalii, Patriarhii, Arhiepiscopii și Episcopii înaintea sfântului Părinte prin aceea că-i sărută mâinile sau genuchial drept: recunoscând astfel în dânsul înaintea lumii întregi pe vicariul lui Christos pe pământ, urmașul legitim al sfântului Petru în Scaunul Romei.

Un al doilea moment frumos e cetirea Evangeliei în limba latină și grecească săvârșită de un diacon latin „Cardinalul diacon“ și un diacon grec, care de comun e un alumn al Colegiului Athanasian din Roma. Câtă mângăere simte omul când vede reprezentată la astfel de ocaziuni și biserică orientală, n'o poate știi numai acela, care a avut ocazie de a asista vrodată la astfel de funcțiuni solemne. În atari momente și-să strânge inima de durere, când te recugeti la atâtea mii de frați ce-s departe de sinul bisericii adevărate și oarbe în întunec. Te cugeti la veacurile, când toată biserică grecească era unită cu Roma și așa de glorioasă; pe când acum-i în o stare de tot delăsată și

vrednică de compătimit. Deie Domnul, ca Preacurata să le trimită și lor o rază de lumină, carea luminându-le mintea să-i readucă la calea adevărată. — Punctele culminante apoi ale liturgiei sunt momentul consacrării sântelor, ce să săvârșește în mijlocul unui silențiu religios profund a imensei multumii, și trecând peste altele, conzumarea acelora la finea slujbei. Papa să împărtășește cu sântele la tronul său, unde i-să poartă de Cardinalul Ministrant și acolo le adăară în văzul tuturor, dând povadă publică despre credința sa neclintită în prezența reală a lui Christos sub aceste specii sacramentale. Pietatea, spiritul religios profund a s. Părinte și sfințenia ce-i strălunce pe față în aceste momente, te pun în nimir. Și slujba se săvârșește și încheie cu binecuvântarea apostolică ce Sfinția Sa o împărtășește multumii ingenuchiate, apoi între strigătele și manifestațiile de bucurie a credincioșilor, trecând prin mijlocul lor să retrage în apartamentele sale private, însoțit de număroasa și splendida sa suită. Multimea la rîndul său și dânsa să depărtează pe încetul, ducând cu sine acasă cele mai dulci impresii; și așa să încheie serbarea ce decursă în mod așa de solemn și de tot vrednic.

Și atâtea ar fi deja destul; dar iubirea Romanilor față de Preacurata e mult prea mare decât să se mulțamească numai cu o serbare ori cât de frumoasă ar fi și astfel mai tin în onoarea jubileului, în Roma un congres internațional Marian: care durează mai multe zile și la care participă cei mai ilustrii bărbați de știință. Românii ls reprezentați prin principele

Ghica, care ține un prea frumos discurs în limba franceză. Tema discursurilor ce le rostesc oratorii e imaculata concepțiune, pe care o tractează din toate punctele de vedere. În acelaș timp încă arangiază o „expoziție Mariană“ cu rezultat strălucit: în care omul poate vedea tot ce arta a prestat în onoarea Preacuratei și tot ce au scris capetele mai luminate despre gloria dânsel. apoi Joi, sara aniversării, ea bucuria și entuziasmul să fie deplin illuminează toată Roma, palaturile, străzile și piațele ei, încât tot orașul e numai o lumină, spre marea mirare a străinilor ce nu puteau înțalege un entuziasm religios, însuflețire așa de mare și iubire înflăcărată a Romanilor față de Preacurata.

Drept e că nici n'a văzut Roma de mult așa spectacol, care multă vreme le va rămânea întipărit în minte la toți Romanii: nepoții lor desigur că cu drag vor povesti la rîndul lor urmașilor de faptele străbunilor.

Și acum încheiu cu dorința, ca și în sufletele Romanilor să crească și mai mult și să se aprindă și mai puternic focul dragostii față de Preacurata Vergură Maria, mama noastră cea plină de milă față de fiii săi.

Alexandru.

a pus-o in practică față de greviști a esacerbat furia socialistilor din toate statele și meetingurile de protestare contra Rusiei să țin lanț, prin capitalele statelor europene.

În camera franceză când cu prezentarea noului guver, un deputat a numit publice Rusia: guvern de asasini.

Ceeace contribuie la turburarea celorlalte state mai e și arestarea, eventual executarea scriitorului rus Maxim Gorki. Nu numai scriitorii ruși, dar toți scriitorii lumii culte au făcut apel pentru liberarea lui Gorki.

Războiul ruso-japonez. Nefericirea continuă a fi pe partea armatelor ruse. La sfârșitul lui Ianuar Kuropatkin face raport la Petersburg despre unele atacuri mai mărunte contra Japonezilor, ascunde însă așa de slab toate nesuccesele suferite, cât la prima vedere să vede, că de parte de a fi învins au fost din nou bătăuți și siliți a să retrage. Luptele să poartă acum aproape de Mukden. Planul lui Kuropatkin de a impresura flancul stâng al armatei Japoneze n'a succes și pierderile suferite în câteva zile se ridică la 10 mii. La rindul lor Japonezii ceareă să încunjure ei aripa stângă a armatei ruse.

O telegramă anunță ca Japonezii au început asediarea portului dela Wladiwostoc și că în vederea apropiatei sosiri a escradei baltice flota face mari pregătiri. În Rusia să pregătește trimiterea în extremul orient a încă doue escadre.

CORESPONDINȚE.

— *correspondință specială a „Unirii”* —

Ighiu la 28 Ian. 1905.

ALEGEREA DELA IGHIU.

Vă este cunoscut rezultatul alegerii de deputat din cercul nostru, al Ighinului. Cred că v'a atins dureros știrea, că vrednicul nostru candidat național Dr. Alexandru Vaida Voevod, a căzut față de guvernamentalul Dr. Werner, după cum și pe noi încă ne doare această cădere și asta mai ales din motivul, că anumite persoane din neamul nostru poartă vina nereușitei noastre.

E drept, că, administrația și-a pus în mișcare întregul său aparat, că s'au făcut presiuni ne mai auzite și efortări, pentruca guvernamentalul Werner, să fie ales, cu toate acestea, dacă toți ai noștri și mai ales o parte a preoțimii noastre ar fi fost și la înălțimea chemării sale, și și-ar fi împlinit și numai o datorință silită față de neamul și poporul său, noi am fi fost sigur biratorii. Chiar și concetățenii maghiari recunosc că erau împăcați cu idea că de astădată cercul nostru va fi reprezentat în casa țării prin un român.

Alegerea s'a făcut pre lângă asistință militară, carea însă a dovedit a fi superficială deoarece românii au avut o purtare

așa corectă și liniștită, încât și străinii au trebuit să-i laude pentru asta.

Din sara precedentă alegerii au sosit cei mai mulți muncitori, din Abrud-sat, Sোধodol, Mușca și Buciumani, dimpreună cu preoții lor; toți aceștia în număr de vreo 150 persoane au fost înecvartirați și găzduiți peste noapte din partea bravilor Sărdeni. — În dimineața zilei de alegere, sosind candidatul nostru Dr. Vajda în Sărdeni, aici în fața casei preotului nostru s'au pus în rânduri alegătorii, în frunte cu steagul mare, de culoare albastră, cu inscripția anriă, și astfel întrun coraj impunător au mers cu toți la Ighiu locul alegerii. Întrarea aceasta imponentă și în frumoasă ordine a alegătorilor noștri, la Ighiu a făcut o deosebită impresie asupra tuturor, celor ce ne priviau.

La 8^{1/2} oare s'a început alegerea anunțată prin bubuitul trasurilor. Membrii de încredere din partea candidații noastre au fost Dr. Laurențiu Pop, avocat în Abrud și Ioachim Totojan, preot în Chișfalău.

Brav s'au purtat alegătorii în următoarele sate: Ighiu, Bucurdea, Cricău Sărd, Ampoia, Chișfalău, Tăuț, Petroșeni—Feneș, Abrud-sat, Buciumani, Mușca și Sোধodol (singura comună din carea Werner nu-a primit nici un vot). Dintre preoții gr-or. patru n'au venit la alegere, anume: L. Giurca, din Trimpoiele (deși subscris lista de candidare). Costea din Ighiel. Cado din Păclisa și Ursu din Metes cest din urmă cum susțin toți multă stricăciune a adus ne venind de oare-ce alegătorii comunii sale i-a lăsat pe mâna oamenilor administrației și deci au fost aproape toți de partida lui Werner).

Dintre preoții gr-cat. n'au venit la urnă: N. Necrișeu din Necrișești, Pojar, din Coșlar, Șerban din Galțiu, Papin din Sântimbru, Todorescu din Feneș. Toată lumea îi condamnă pentru lucrul acesta și cauza absentării lor o motivează just cu frica pierderii afurisitului ajutor de stat. Însă mai condamnabilă și rușinoasă a fost purtarea acelor preoți, cari au trecut în chiar tabera contrariilor noștri. Aceștia sunt; Iuliu Montani, protopopul Zlatnei. (deși i-a fost promis, pe cuvântul de onoare, Drului Vajda, că va vota cu dânsul). I. Nistor, preot în Intre-Galde, de care a ris comisiunea electorală, că deși a fost ales și jurat, ca membru de încredere din partea noastră, pentru constatarea identității persoanelor din comuna sa, totuși a votat cu Werner; Aurel Giurca din Bucurdeavinoasă, și în sfârșit Ciriac Raț preot în Oieșdea, care deși a fost, cătră sfârșitul alegerii, adus de acasă cu trăsura partidei noastre, când a fost la adevărat și-a dat votul pentru Werner.

Astfel prin ticăloșia câtorva români, am fost biruiți, iar Werner a eșit cu o majoritate de numai 35 voturi.

După-ce s'a finit alegerea candidatul nostru a ținut o frumoasă și înălțătoare vorbire de adio cătră alegătorii noștri, cari s'au depărtat încă mai însuflețiți de cum

au fost până aci și plini de dorul de a da cât mai curind o noua luptă electorală. În carea vom birui la sigur. Înfrângerea ce am suferit, a deșteptat în toți nesens de mult spiritul național, așa cât la o altă alegere, chiar și aceia cari de astă dată au înneecat din șirurile noastre, vor fi cu noi.

Toată lumea hăduiește pe acei dintre noi cari au fost contra noastră așa d. es. am auzit ca pomenii gr-cat. din Bucurdeavinoasă nu mai vreau nici să lase sa slugească în biserică, pe preotul lor Aurel Giurca, ei au trimis o deputație să ceareă în locu-i alt preot, ori de nu trec cu toții la confesiunea gr-or. Și alte multe scene de acest fel au loc, venim prin cercul nostru. Își au și acestea partea lor bună vindecătoare.

ALEGEREA DELA VINȚ.

— *correspondință specială a „Unirii”* —

— 30 Ian. 1905.

Cine ar fi crezut că și alegerea dela Vinț care s'a făcut în mijlocul unei însuflețiri așa de mari, să se termine cu căderea candidatului național Dr. Iuliu Maniu? Și totuși s'a întâmplat! Și azi când am trecut deja peste clipitele de agitație, când cu mintea liniștită putem să ne dăm samă de chipul cum s'au săvășit toate lucrurile, ajungem la o astfel de concluzie, la care nu ne gândiam și nici nu ne așteptam. Cu multă părere de rău ne vedem nevoiți să pronunțăm rezultatul tristei esperințe: căderea Drului Iuliu Maniu și eventual și-a Drului Alex. Voevod e ținuta nefericită a preoțimii române fără osebite de confesiune. Concluzia aceasta, e de care se temeau toți românii de bine, când guvernul țării a început cu congrua și ajutorul de stat. Și și-a ajuns scopul. Banu a scos ochii preoțimii noastre și renegându-și tot trecutul, uitându-și cu toții de ținuta deamă de odinioară, când cu toți trăiam în sărăcie, s'au lăsat duși de valul năprasnic și aruncați în prapastia fără fund a corupțiunii sentimentelor.

Mercuri d. a. au sosit la gara Vințului partea cea mai însămnată a alegătorilor. Entuziasmul de care erau conduși cu toții, dragostea și respectul ce-l aveau față cu candidatul național, erau așa de mari, cât nime nu mai sta la îndoială ca ziua de 26 Ian. n. va aduce în parlamentul țării pe un astfel de om, care în toate privințele face destul nădejdiilor puse în el, nu numai din partea alegătorilor dela Vinț, fără și din partea partidului național român.

Aparatul oficios a fost însă pus în lucrare. Și mai întâiu și mai fățiș contra Dr. Maniu a lucrat însuși contracandidatul său Szócs. El în persoană rumpeau de pe păreții caselor din Vinț publicațiile comitetului național care îndemnau pe alegători să se grupeze pe lângă candidatul nostru și la porunca lui de satrap s'au luat flamurile lui Maniu din Vinț. Se vede, că

Cetiți!

— BEN HUR —

Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil.

A apărut în editura „Unirii”.

Noutăți.

Din Arhidieceză. Cu ziua de 28 crt. sa exerce concurs la parohiile: *Frata* (dist. Cojoana) cu următoarele beneficii: casă parohială de lemn nouă, edificii economice, grădina cu pomi porțiune canonică 45 jug. stolarile îndatinate. Întreg venitul congrual e computat în 663 58. cor. — *Tothaza*, același protopopiat casă parohială în stare mijocie, de asemenea edificii economice, 39 jug. porțiune canonică și stolarile îndatinate. Venitul congrual cor. 436 98. — *Bothaza*, tot acolo locuință parohială staba, 39 jug. porțiune canonică și stolarile îndatinate. Venitul congrual cor. 261 54. — *Balda* (dist. Catina). Casa parohială în stare bună edificii economice, 30 jug. porțiune canonică, venit congrual 400 76 cor.

Știri personale. *Emil Sabo*, profesor la gimnaziul din Blaj va fi promovat mâine la universitatea din Cluj de *doctor în filozofie, summa cum laude*. Sincere felicitări!

Hymen. *Octavian Furnea*, rigorozant în drepturi și *Susana Onișor* anunță serbarea nunții lor, care se va celebra la 12 crt. în biserica catedrală din Blaj.

Știri literari. În editura Institutului „Minerva” a apărut volumul IV. din *Opere complete* de Vasile Alexandri. Volumul acesta de 1170 pag. e al treilea din teatrele marelui poet și să vinde cu prețul de cor. 1 50. Cuprinde 12 pieze teatrale. Nu ne îndoiim de loc. că acum, când să pot cumpăra pe un preț așa ieftin scrierile aut. rilor români mai însemnați, cărturarilor noștri nu vor grăbi să-și procure aceste scrieri ca cuprini atâta bogăție de limbă și gândire. — *Teatru de școală* de Ana Gh. Tănăscu București, edit. C Sfetea 1905. pag. 84 prețul 1 cor. Cuprinde trei piese scrise anume spre a să predă de elevii școlilor sătești: *Iubirea meseriilor* — *Fieca pocăită* și *Prietinii și neprietinii țăranului*. — *Scrierea* e aprobată de ministerul cultelor. — *Oăzanie populară* despre păcatele sâtenilor de Ioan Roman, pag. 36 prețul 20 bani. E nr. 3 din „cărțile sâteanului român” editate de „Revașul”.

Cancelărie advocațională *Dr. Coriolan Steer*, anunță că și-a deschis cancelărie advocațională în Tășnad, com. Sălaj.

Cunună eternă Rsm. *Dr. Izid. Marcu*, a dăruit fondului întru amintirea repausaților cor. 10. în memoria repausatului său unchiu Simeon Marcu, preot în Dumitra. — Învățătorii din protopopiatul Turdei au dăruit cor. 15 fondului pentru Masa studenților, în amintirea colegului Gheorghe Tătar din Petrișul-de-jos.

Pentru fondul subsidiar al precților a dăruit cor. 20, preotul *Alex. Bărbulescu* din Băla, ca 10% din subsidiul de stat primit pe 1904. — Dorim cât de mulți imitatori.

Ornamentica română. Revenim din nou asupra acestei publicații de valoare a Reuniunii de agricultură din comitatul Sibiu și o recomandăm cu toată căldura ca o colecție de artă românească de toată frumuseța.

† **Vasile Petri.** Mercuri a repauzat la Năsăud Vasile Petri pedagogul distins, care a organizat școala populară la Români din Transilvania și Ungaria. Petri s'a născut în comuna Mocod la 14 Februarie 1833. La 1853 a fost trimis pe speșele statului la Praga spre a face un curs mai înalt de pedagogie. Aci rămase patru ani și excela prin zelul și talentul său. A fost numit la 1860 ca prim profesor la prepa-

randia din Năsăud, care se închise după 9 ani. De aci merse la Deva ca profesor ordinar, dar după doi ani din cauză de boală trecu la penzie și sa mută la Sibiu, unde în scurt i-se oferî postul de director la școalele grănițarești, pe care îl și purtă până la 1875 Petri deveni punctul de atracțiune a învățătorilor și pe întrecute să imbulzian a primi post la aceste școale, fiindcă auziră multe povestindu-se de cunoștințele sale pedagogice atât de vaste și de tactul său de director. A redactat „Școala română” și mai târziu „Școala practică”, foi pedagogice de primul rang. A scris mai multe opuri pedagogice, cari mai toate au ajuns la mai multe edițiuni. În timpul din urmă trăia retras la Năsăud fiind mereu suterin. La 1 crt. d. p. a repausat în vârstă de 72 ani regretat de numărăsa familie și deși mai numărășii săi învățăcei cari îl stinau foarte mult. Luăm parte și noi la durerea familiei trimițându-i sincerele noastre păreri de rău.

Odihnească în pace!

Conferențele meseriașilor. La conferința din Dumineca trecută de profesor Dr. Ioan Raț, aproape o oară întreagă a întreținut auditorul cu interesante și instructive expuneri din trecutul istoric al Românilor de sub coroana sfântului Ștefan. În colorii vii și la priceperea tuturor a pus în relief năcazurile, ce le-au îndurat românii în decursul veacurilor din partea străinilor; în legătură cu acestea ni-a arătat și luptele pentru libertate prezentându-ne câteva figuri din generația de la 48. — Publicul l'au urmărit cu mult interes și l'a răsplătit cu aplauze; au fost și 3 declamări foarte reușite. Duminecă în 5 Februarie va avea loc a VI conferință. De comptabil Muntean va desvolta o temă practică; apoi va ceti dna Elena Trifan. Tinărul sodal Bărbat va declama. Începutul la 5 oare d. a. Sperăm, că nu va lipsi nici unul din măiestrii noștri.

Petreckeri. În ziua de Trei-Sfinți 12 Februarie n. se va ține în sala „Hotelului nivers” din Blaj *Bulul filantropic*, a cărui Venit curat este destinat pentru „Fondul studenților morboși”. Începutul la 8 oare sara. Prețul de intrare: de persoană 2 cor. de familie 4 cor.

„Cântările vechi funebrele” aranjate și armonizate pentru cor bărbătesc de I. Vidu, a apărut de curind în „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș, unde să și află de vânzare cu prețul de 3 cor. Cântările sunt armonioase și destul de bine aranjate, observăm însă că la răspunsurile ecteniei „Doamne îndurate spre noi” pe care autorul ni-o reprezintă ca text pentru Banat, melodia ar fi trebuit schimbată astfel ca intonațiunea să fie pe silaba „du” iar nu pe „Te”. După cum sa întonează cuvântul „îndurate” în limba românească iar nu „îndurate”.

Necrolog. *Simion Marcu*, paroch gr. cat. în Dumitra după un morb îndelunga a repausat Sâmbătă la 28 Ianuarie 1905 în al 65-lea an al etății și al 37-lea an a preoției și căsătoriei.

† *Letiția Vălean n. Bran*, preoteasă gr. cat. în Căpâlna-de-jos, soția preotului Pant. Vălean, a trecut la celea eterne. Mercuri în 25 Ianuarie 1905 anul al 43 al etății și al 23 al fericitei sale căsătorii, împărțită fiind cu ss. sacramente ale muribunzilor. Condolente sincere îndureratei familii.

Fiele țărina ușoară!

Szöcs își temea rău pielea și a și avut de ce, căci pierderea mandatului era pentru el pierderea întregii sale cariere și ruina.

În ziua următoare grupa alegătorilor noștri a crescut, a crescut însă și furia contrariului: răpiri de alegători, presiuni cu bani, cu amenințări, excepționarea alegătorilor ș. a. s'a făcut tot ce numai se poate închipui. Și cel ce le dirija pe acestea toate era însuș candidatul Szöcs.

Îți cădea așa de bine când vedeai mergând la urnă preotul și învățătorul urmați de popor. Și te disgustai când vedeai preotul singur, ori și mai rău, când țărani români plini de însuflețire mergeu fără popilor și fără dascăli, cari plini de frică sau au stat acasă ascunși după cuptor, sau s'au vândut lui Iuda.

Așa de pildă din *Oarda-de-jos* n'a votat nime cu Dr. Maniu, din *Oarda-de-sus*, numai 3. inși, din *Limba* 2, din *Berghin* nime, din *Hening* 2, din *Țapu* nime, din *Sângătin* 4, din *Coțfa* nime, din *Ungurei* 2, din *Drașov* 1, din *Ioanmeș* nime, — deși în fiecare din comune erau mai mulți alegători români. Pricina am spus-o preoții se temeau de pierderea congruei și subsidiului, iar învățătorii? poate ca să se recomânde dlui referent a proiectului Berzeviczy. Rușine lor!

Însămă aci pe preoții cari n'au luat parte la alegeri: Ioan Munteanu, *Oarda-de-sus*, Zah. Mihăltan, *Limba*, Io. Belțian, *Ioan Magde* și *Io. Petrașcu*, *Drâmbariu*, *Nic. Muntean*, *Hening*, *Aron Cotrușiu*, *Lupu*, *Vas. Dancu*, *Țapu*, *Alexiu Deac*, *Sângătin*, *Ioan Miclea*, *Boz*, *Stef. Morar*, *Coțfa*, *Petru Cordea*, *Spring*, *Ioan Bitea*, *Cut*, *Stef. Međeșan* și *Ioan Stăicu* (*Gusu* și *Sim. Dorca*, *Ioanmeș*).

Dintre învățătorii n'au votat: *Aug. Comes*, *Oarda-de-jos*, *Ioan Bucur*, *Limba*, *Ioan Oancea*, *Clugud*, *Nic. Natescu*, *Berghin*, *Nist. Tutelea*, *Cenade*, *Ioan Dancu*, *Ungurei*, *Ioan Vasilca*, *Cut*, *Nic. Bulea*, *Presaca*, *Nic. Petrescu*, *Armeni* și *Io. Bolescu*, *Ioanmeș*.

Iar învățătorii *Petru Giurca*, *Drimbar*, *Vas. Nicoara*, *Hening*, *Vas. Martin*, *Sângătin*, *Ios. Suci*, *Vingard* și *Nic. Ceuca*, *Drașov* au votat cu Szöcs.

N'au votat cu Dr. Maniu nici un străin, nici un sas, cari de altcum în ceată s'au grăbit să doboare pe candidatul român li vom țineă minte.

Bieții alegători țărani plângeau de năcaz, când Dr. Maniu mulțămindu-le că au grăbit din mari depărtări și pe o vreme așa de aspră, ca să-și arete dragostea față de el, le-a spus, că a rămas în minoritate. Am nădejde însă că ziua aceea nu va fi uitată de nici unul din ei și schinteia sentimentului național, care a început a licuri atunci, nu se va stinge multă vreme.

Dumnezeu cu noi și pecetia infamiei pe fruntea tuturor celor ce și-au necinstit neamul!

Ionel.

Cumpărați

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

Cumpărați

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Conceptiunea nepătată.

(Continuare.)

Dar să admitem, că atât Bernard cât și Toma, și alții au fost în contra. Au putut fi, căci dogma nu era încă proclamată, și așa nu fi obliga. — Dar dogma, adevărată credința, că Maria a fost concepută fără păcatul original, era cunoscută, și săpată adânc în inimile oamenilor. Despre Maria spuneau oratorii și cărțile liturgice că ea întrece cu sfințenia pe toți oamenii, de altă parte din Sinaxar se citea, ca Ieremia, Ioan Botezătorul, Eutimie (20 Ian.) au fost sfințiți în pântecul mamei lor, și că Ioan Botezătorul și Eutimie au fost vestiți înainte prin inger (conf. Mineiul lui Șaguna Ianuarie foaia 132 col. I. și II), și așa au mai fost și alții. Acum dacă întrece pe toți cu sfințenia, trebuie să fie concepută fără păcatul original, căci altfel pe cei amintiți nu i-ar întrece. Aceasta e o deducțiune așa de ușoară, de încapă în capul ori cărui om. Că în capul doctorilor nu a încăput așa ușor, nu e lucru cu mirare. De aceea ei au început a disputa și pro și contra, dar poporul prăznuia sărbătoarea, și prin aceasta mărturisise dogma. În Sevilla a predicat un Dominican în contra concepțiunii nepătate, poporul s'a turburat așa de tare, încât a socotit că ei sunt datori să expieze crima aceasta, de aceea congregația (!) orașului a decis o sumă de 80.000 de ducăți, cu cari să se împodobească statua Preaveneratei din biserică, în semn de expiare. Cfr. Borghesius, de Societate Mariae Sacrae, cap. 2 citat de Katholik 185 p. 489.

Dar, cum am zis mai greu a încăput dogma în capul doctorilor. Ei au un sistem, după care își explică toate lucrurile, și dacă unul nu-l poate explica după acesta, zic că se opune științei, minții omenesci. Așa un profesor — din zilele noastre — dela universitatea din Berlin a zis, că natura planșilor nu permite să fie mai mulți de 7 și iată că și-au luat îndrăzneala, și sunt mai mulți. Ori alt caz: Meinhold și-a fost scris pieza „Bernsteinhexe“, toți învățații ziceau că acesta e un fapt, o istorisire a unui lucru, ce s'a întâmplat, e imposibil, și încă din motive interne să fie creațiunea creierului lui Meinhold. Și Meinhold spune, pe omenia lui, că nu cunoaște o astfel de întâmplare, ci el a scris opul din fantazie. — De aici se vede, că de multe ori când un fapt vrea să intre în domeniul științei, acesta suferă unele lovituri, căci factum infectum fieri nequit. adevărat: un fapt îndeplinit nu poate fi altfel de cum este, pe când știința făcută din cercetarea faptelor, se acomodează după ele. — Ca să mă întorc la obiect: Teologii ziceau, toți oamenii au fost răscumpărați prin Domnul Christos, dar după-ce nu toți au păcate personale, trebuie să aibă pe cel original, deci: și Preacurata a fost întinată cu păcatul original, de cari a fost curățită în pântecul maicei sale. — Dar s'au prea pripit cu concluziunea, și a trebuit să treacă mai multă vreme, până s'au clarificat ideile. — E drept, că toți suntem răscumpărați prin Domnul Christos, și Preacurata Fecioară, — e drept, că toți cari se trag dela Adam prin generațiune naturală, trebuie să aibă păcatul original, — dar — după-ce păcatul

original consistă în pierderea grației ce a avut-o Adam în calitate de cap al naturii omenesci — dacă Dumnezeu vrea, poate să-i dea cuiva grația aceasta, dela aceasta nu-l poate împedea nime, — mai ales atunci se cade să-o facă aceasta, când între unele împrejurări ar fi cuviincios, să nu fie respectivul întinat cu păcatul acesta. Și cazul acesta e la Preacurata Fecioară, ea nu e mamă ca altele, și Fiul ei e unic în felul său, de aceea pentru aceasta s'a căzut să fie Maria concepută fără de păcatul original, căci cum i-se cade Mamei lui Dumnezeu să fie măcar și pe un moment roaba, sclava diavolului.

Ioan Bălan.

(Va urma.)

PAUL ANTHELME

Cele două conștiințe.

Tradusă în românește din l. franceză prin

SIMION ZEHAN.

(Continuare.)

Francisca: (ingenunchind). Bressaud! nu vezi tu că acesta este un sfânt și că Dumnezeu îți vorbește prin vocea lui. Căiește-te! Ah! Domnule preot! noi suntem nefericiți.

Bressaud: Dar Domnule preot! dacă trebuie să mă denunț, ce se va alege de pruncii noștri?

Preotul: Bressaud! mărturisește că Tu ești acela, care ai omorât pe taica Fenaille?

Bressaud: Da părinte!

Preotul: Ești gata să împlinești penitența ce ți-o voi impune?

Bressaud: Da! dar ce să va alege de pruncii mei?

Preotul: Voiu înștiința pe doctorul Bordier, fără a face amintire de tine, și tu i-vei subministra cele 12000 franci, pe cari le-ai luat dela Fenaille. El nu va face nici o încercare ca să afle de unde provin și el i-va reda lui Moiroud. Restitui-i-vei dară lui?

Bressaud: Da! i-voi restitui. Și apoi?

Preotul: Vei deveni om onest, vei crește creștinește cei cinci prunci ai tăi, și totdeauna vei ave înaintea ochilor aceea, că restul vieții trebuie să-ți fie pocăința.

Bressaud: Eu știu acum, ce înșamnă o conștiință liniștită, și dacă ar fi de ajuns ca să mă port bine, pentruca să dobândesc iertare, ah! eu promit că mă voi purta bine.

Preotul: Foamea ți-a dat sfatul cel rău. Ca să nu mai fi expus ispitelor ei doctorul Bordier, la rugarea mea va veni într'ajutorul familiei Dtale.

Francisca: (plângând). Înainte de a muri, te mai îngrijești de ajutorul nostru, de al nostru, cari suntem cauza morții Dtale. Oh! Domnule preot, ce om ești Dta?

Preotul: Eu v'am iubit Franciscă, pe voi și pe pruncii voștri. Dacă vouă vă pare rău de ofensele, ce mi le-ați făcut, trebuie ca eu să vă probez că le-am uitat.

Bressaud: Numai acum cunosc bună-tatea Dtale și văd toată blăstămăția mea. Dta îmi promiți deslegarea pentru moartea lui Fenaille dle preot! dar pentru a Dvoastre? . . . pentru a Dvoastre? . . . Oh! crima

mea, mă sugrumă! Eu mă îngrozesc de ceea ce am făcut. (Erumpo). Eu sunt asasinul! eu vreau să spun aceasta. Să se cheme juzii, gendarmii trebuie să mă denunț!

Preotul: Te opresc dela aceasta Bressaud!

Bressaud: Eu sunt acela, care trebuie să mor Dle preot, eu răufăcătorul, criminalul, blăstămațul, și nu Dta, care ești nevinovat.

Preotul: Eu nu ți-am cunoscut crima decât prin confesiunea femeii Dtale, și dacă am adus-o înainte, ca să-ți deștept conștiința amorțită, eu am avut convingerea, că secretul va rămânea între noi. Dacă te-ai denunța acum, atunci eu aș conlucra ca această mărturisire să servească ca să mă subtrag dela moarte, și atunci ași fi comis unul dintre cele mai enorme păcate, care poate să îngreuneze pe un preot. Trebuie ca ce s'a zis aici, să nu schimbe întru nimic soarta mea. Eu îți recomand să taci.

Bressaud: (la o parte către Francisca). Omul acesta mă înnebunește.

II-lea Supravighetor: (intră) Doctorul Bordier este aicea.

Preotul: Condu-l îndată.

Bressaud: Și credeți că nu voi fi osândit pentru totdeauna, credeți că Dumnezeu mă va ierta vre-o dată?

Preotul: Ești pocăit. Dumnezeu nu cere mai mul pentruca se deie iertare păcătosului. Ai încredere în îndurarea lui, el te iartă prin gura mea: „Eu te desleg de păcatele tale. În Numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului Sânt“. Mergi în pace și nu mai păcătuie.

Bressaud: (mergând către Francisca) Ce mă ajunge? . . . Femeie! eu simt că înnebunesc. (Bressaud și se duc, intră Bordier.)

Scena III.

Preotul, doctorul Bordier.

Bordier: Ah! Sărmanul meu amic (ei să îmbrățească) voi descoperi adevărul. Nu folosește nimic, acum vin dela Paris. Am pus în mișcare toate pietrele, dar nimic din ceea ce am cercat pentru tine n-a reușit.

Preotul: Mângăie-te. Deoarece te mai pot vedea odată și pot vorbi cu tine fără mărturii, eu nu doresc altceva nimic pe lume. Supremul moment e aproape?

Bordier: Directorul prinsorii, la care am mers ieri ca să-l rog să-mi permită să te cercetez, mi-a dat să înțeleg aceasta. Socotește ca și cum minutele ți-ar fi numerate.

Preotul: Atunci să regulăm pentru ce te-am chemat (ți predă epistola, pe care a băgat-o în plic mai înainte.) Aci este o epistolă pentru mama mea ea conține dorința mea ultimă. Legea nu permite condamnatului ca se testeze, însă eu indic aici mamei mele, cum doresc se dispună de mica noastră avere. Ea valorează 12.000 franci, noi nu mai avem familie, eu fi las ei ca să ți-o lege ție.

Bordier: Mie?

Preotul: Tu n'ai lipsă de ea, eu știu aceasta. Nice nu este altceva decât o depunere, pe care ți-o conced. Tu vei întrebuința-o ca să ajuți pe Bressaud să-și crea-

„ULPIANA“

institut de credit și de economii, societate pe acții în Grădiște—Várhely.

CONVOCARE

la

(4) 2-2

a XIV-a adunare generală

în Grădiște—Várhely, la 7 Faur st. n. 1905 la orele 10 înainte de amiază în localitatea institutului.

OBIECTELE DE PERTRACTARE:

- Raportul direcțiunii despre agendele institutului pe anul de gestiune 1904.
- Raportul Comitetului de supraveghiere.
- Examinarea bilanțului și a contului profit și pierderi.
- Propunerea direcțiunii și decizie asupra întrebării profitului curat.
- Darea absolutoriului.
- Alegerea întregii direcțiuni pe 3 ani și a comitetului de supraveghiere pe timp de un an conform §§-ilor 37 și 47 din statute.
- Regularea salarelor și statorirea marcelor de prezență pe 1905.
- Statorirea organelor de publicitate.
- Eventuale propuneri.

Directiunea.

§. 33. DIN STATUTE.

În adunarea generală numai acei acționari pot participa, cari cel puțin cu o jumătate oară înainte de aceasta și-au depus pe lângă revers la casa institutului acțiunile lor resp. ale plenipotențiatilor dimpreună cu plenipotența.

ACTIVA—VAGYON. Contul bilanțului pro a. 1904.

Mérleg-számla 1904. évre. PASIVE—TEHER.

2	Casa în număr = Pénztár készlet	907	33	19	Capital social = Alaptőke	30000	—
	Cambii de bancă = Bankszerű váltók	92895	—	10	Emisia II. — Új kibocsátás	8500	—
3	după descriere = leírás után	66	—	16	Fond de rezervă = Tartalék alap	12407	71
4	Realități = Ingatlanok	2636	98	11	Depuneri = Betétek	7281	14
6	Mobilier = Butorzat	800	—	7	Fond cultural = Jótékonyezélu alap	254	83
	după amortisare = leírás után	100	—	47	Reescomt „Albina” = Visszeszámitolás „Albinánál”	25999	—
12	Efecte = Értékpapír	1360	—	48	Reescomt „Erd. Bank” = Visszeszámitolás Erd. Banknál	10002	—
13	Spese restitabile = Visszatérítet költség	584	83	20	Dividende neridicate = Felnemvelt osztalék	224	—
49	Ct. Crt. „Albina” = Folyó számla „Albinánál”	516	—	44	Interese transitorii = Átmeneti kamatok	1189	13
50	„Erd. Bank” = Erd. Banknál	350	—	8	Profit curat = Tiszta nyereség	4792	73
53	Interese restante = Hátralékos kamatok	200	20				
54	Interese transit. de reescompt = Visszesz. átmen. kamat	566	70				
		100600	54			100600	54

ESİTE—KIADÁS. Contul Profit și Pierderi.

Nyereség- és veszteség-számla. VENİTE—BEVÉTEL.

26	Interesele de depuneri = Betéti kamatok	347	41	9	Interese de escompt = Leszámitolási kamat	7568	07
27	„ reescompt = Visszeszámitolási kamat	1472	50	23	Provisiuni = Jutalékok	4146	68
28	Marce de prezență = Jelenléti jegy	356	80	24	Diverse = Különlék	678	35
29	Salare = Fizetések	2608	80	34	Arandă = Ingatlanok jövedelme	240	—
30	Spese = Költségek	901	10	40	Interese de efecte = Értékpapírok kamata	80	—
32	Chirie	120	—				
33	Porto = Posta költség	86	90				
31	Dare directă = Egyenes adó	1188	52				
45	Arunc = Községi pótdadó	500	—				
36	Provent = Illeték	80	32				
15	Dare de depuneri = Betéti tőke kamat adó	47	52				
55	Amortisare din mobilare = Butorzatból leírás	100	—				
52	Descrierea unui cambiu = Egy váltó leírása	66	—				
	Profit curat = Tiszta nyereség	4792	73				
		12663	10			12663	10

Grădiște, la 31 Decembrie 1905.

Nicolau Muntean m. p.
dir. executiv. — vezér igazgató.

Frischholz Béla m. p.
cassar. — pénztárnok.

Sofroniu Negru m. p.
comptabil. — könyvelő.

Membrii în direcțiune: — igazgatósági tagok:

Ștefan Țarină m. p.

Carol Pasca m. p.

Dr. Gavrilă Suciu m. p.
președinte. — elnök.

Fischholz Béla m. p.

Oproni Ioan m. p.

Contul bilanțului, și Cto. profit et perdere s'a aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare. — A mérleg-, a nyereség- és veszteség-számla a fő- és segédkönyvekkel összhangzásban találtatott.

Simon Adolf m. p.
președintele com. es. — f. b. elnök.

Iustin Bora m. p.
membru în com. de suprav. — f. b. t.

Mendel Mór m. p.
membru în com. de suprav. — f. b. t.